Fundusze Europejskie Wiedza Edukacja Rozwój
Rzeczpospolita Polska
INFOdoradca+
Unia Europejska Europejski Fundusz Społeczny

Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej upowszechnianie za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji – INFODORADCA+

INFORMACJA O ZAWODZIE

Operator urządzeń wykrawających i nawarstwiających

(815904)

Operatorzy maszyn do produkcji wyrobów włókienniczych, futrzarskich i skórzanych gdzie indziej nieklasyfikowanych

Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej rozpowszechnianie za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji – INFODORADCA+

Projekt jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

INFORMACJA O ZAWODZIE

Operator urządzeń wykrawających i nawarstwiających

(815904)

Operatorzy maszyn do produkcji wyrobów włókienniczych, futrzarskich i skórzanych gdzie indziej nieklasyfikowanych

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Departament Rynku Pracy

Publikacja opracowana w ramach projektu **Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej upowszechnianie za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji – INFODORADCA+**

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój, Oś priorytetowa II Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, Działanie 2.4 Modernizacja publicznych i niepublicznych służb zatrudnienia oraz lepsze dostosowanie ich do potrzeb rynku pracy

PROJEKT NR: POWR.02.04.00-00-0060/16-00

Partnerzy projektu INFODORADCA+:

- DORADCA Consultants Ltd Sp. z o.o., Gdynia
- Instytut Technologii Eksploatacji – Państwowy Instytut Badawczy, Radom
- Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, Warszawa
- Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa
- PBS Sp. z o.o., Sopot

INFORMACJA O ZAWODZIE

Operator urządzeń wykrawających i nawarstwiających (815904)

© Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Departament Rynku Pracy, Warszawa 2018

Kopiowanie i rozpowszechnianie w całości lub w części dozwolone wyłącznie za podaniem źródła.

ISBN 978-83-7789-495-8 [891]

Publikacja bezpłatna

Zdjęcie na okładce (źródło): Robert Przybysz – stock.adobe.com [dostęp: 31.03.2019].

Wydawnictwo Naukowe Instytutu Technologii Eksploatacji – PIB
26-600 Radom, ul. K. Pułaskiego 6/10, tel. centr. (048) 364-42-41, fax (048) 364-47-65
e-mail: instytut@itee.radom.pl http://www.itee.radom.pl

SPIS TREŚCI

1. DANE IDENTYFIKACYJNE ZAWODU ... 3

1.1. Nazwa i kod zawodu (wg Klasyfikacji zawodów i specjalności) ... 3

1.2. Nazwy zwyczajowe zawodu ... 3

1.3. Usytuowanie zawodu w klasyfikacjach: ISCO, PKD ... 3

1.4. Notka metodologiczna, autorzy i eksperci opiniujący ... 3

2. OPIS ZAWODU ... 4

2.1. Synteza zawodu ... 4

2.2. Opis pracy i sposobu jej wykonywania ... 4

2.3. Środowisko pracy (warunki pracy, maszyny i narzędzia pracy, zagrożenia, organizacja pracy) ... 5

2.4. Wymagania psychofizyczne i zdrowotne ... 6

2.5. Wykształcenie, tytuły zawodowe, kwalifikacje i uprawnienia niezbędne/preferowane do podjęcia pracy w zawodzie ... 7

2.6. Możliwości rozwoju zawodowego, awansu i potwierdzania kompetencji ... 8

2.7. Zawody pokrewne ... 9

3. ZADANIA ZAWODOWE I WYMAGANE KOMPETENCJE ... 9

3.1. Zadania zawodowe ... 9

3.2. Kompetencja zawodowa Kz1: Obsługiwanie maszyn i urządzeń w procesie wytwarzania wykrojów ... 9

3.3. Kompetencje społeczne ... 11

3.4. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu ... 11

3.5. Powiązanie kompetencji zawodowych z opisami poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz Sektorowej Ramy Kwalifikacji ... 12

4. ODNIESIENIE DO SYTUACJI ZAWODU NA RYNKU PRACY I MOŻLIWOŚCI DOSKONALENIA ZAWODOWEGO ... 12

4.1. Możliwości podjęcia pracy w zawodzie ... 12

4.2. Instytucje oferujące kształcenie, szkolenie i/lub potwierdzanie kompetencji w ramach zawodu ... 13

4.3. Zarobki osób wykonujących dany zawód/daną grupę zawodów ... 15

4.4. Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie ... 16

5. ODNIESIENIE DO EUROPEJSKIEJ KLASYFIKACJI UMIEJĘTNOŚCI/KOMPETENCJI, KWALIFIKACJI I ZAWODÓW (ESCO) ... 16

6. ŹRÓDŁA DODATKOWYCH INFORMACJI O ZAWODZIE ... 16

7. SŁOWNIK POJĘĆ ... 18

7.1. Definicje powiązane z opisem informacji o zawodzie (zawodoznawcze) ... 18

7.2. Definicje związane z wykonywaniem zawodu (branżowe) ... 21

1. DANE IDENTYFIKACYJNE ZAWODU

1.1. Nazwa i kod zawodu (wg Klasyfikacji zawodów i specjalności)

Operator urządzeń wykrawających i nawarstwiających 815904

1.2. Nazwy zwyczajowe zawodu

- Krawiec krojczy.
- Lagowacz.
- Operator krajarki wyrobów włókienniczych.
- Operator wycinarki ramieniowej.

1.3. Usytuowanie zawodu w klasyfikacjach: ISCO, PKD

W Międzynarodowym Standardzie Klasyfikacji Zawodów ISCO-08 odpowiada grupie:

- 8159 Textile, fur and leather products machine operators not elsewhere classified.

Według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007):

- Sekcja C – Przetwórstwo przemysłowe.

1.4. Notka metodologiczna, autorzy i eksperci opiniujący

Notka metodologiczna

Opis informacji o zawodzie opracowano na podstawie:

- analizy źródeł (akty prawne, klasyfikacje krajowe, międzynarodowe) oraz źródeł internetowych,
- analizy opisu zawodu zamieszczonego w wyszukiwarce opisów zawodów na Wortalu Publicznych Służb Zatrudnienia,
- badań ankietowych prowadzonych w projekcie INFODORADCA+ w marcu 2019 r.,
- zebranych opinii od recenzentów, członków panelu ewaluacyjnego oraz zespołu ds. walidacji i jakości informacji o zawodach.

Autorzy i eksperci opiniujący

Zespół Ekspercki:

- Grażyna Krogulec – Okręgowa Komisja Egzaminacyjna, Łódź.
- Tomasz Kupidura – Instytut Technologii Eksploatacji – PIB, Radom.
- Ewelina Śmiszkiewicz – Instytut Postępu Twórczego przy WSHE, Łódź.

Zespół ds. walidacji i jakości informacji o zawodzie:

- Jolanta Religa – Instytut Technologii Eksploatacji – PIB, Radom.
- Krzysztof Symela – Instytut Technologii Eksploatacji – PIB, Radom.
- Ireneusz Woźniak – Instytut Technologii Eksploatacji – PIB, Radom.
- Mirosław Żurek – Instytut Technologii Eksploatacji – PIB, Radom.

Recenzenci:

- Elżbieta Czernik – Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego, Sosnowiec.
- Magdalena Paździor – Uniwersytet Technologiczno-Humanistyczny, Radom.

Panel ewaluacyjny – przedstawiciele partnerów społecznych:

- Ewa Jachura – Ogólnopolska Komisja Branżowa Krawców i Rzemiosł Odzieżowo-Włókienniczych, Częstochowa.
- Maria Kaczmarek – Wolny Cech Rzemiosł Różnych i Przedsiębiorców, Tarnowskie Góry.

Data (rok) opracowania opisu informacji o zawodzie: 2019 r.

WAŻNE:
W tekście opisu informacji o zawodzie występują podkreślenia wybranych określeń wraz z indeksem górnym, który wskazuje numer definicji w słowniku branżowym w punkcie 7.2.

2. OPIS ZAWODU

2.1. Synteza zawodu

Operator urządzeń wykrawających i nawarstwiających obsługuje maszyny i urządzenia stosowane w procesie warstwowania[14] tkanin, dzianin, wyrobów plecionych[17], dodatków krawieckich[1] i innych materiałów włókienniczych[6] oraz wykrawania i znakowania elementów odzieży (damskiej, męskiej i dziecięcej). Konserwuje maszyny i urządzenia, m.in.: nawarstwiające, wykrawające i do znakowania wykrojów[16].

2.2. Opis pracy i sposobu jej wykonywania

Opis pracy

Operator urządzeń wykrawających i nawarstwiających jest zawodem o charakterze produkcyjno-usługowym. Celem pracy jest układanie warstw materiałów włókienniczych na stołach lub blatach, nakładanie szablonów[12] na wierzchnią warstwę nakładu, wycinanie wykrojów, oznaczanie punktów spotkań[10] na wykrojach. Po wykonaniu wykrojów operator sprawdza ich jakość zgodnie z procedurami jakościowymi i ilościowymi, kompletuje oraz sortuje odpady materiałowe. W procesie rozkroju szczególna uwaga jest skierowana na staranność i dokładność wykonywania wykrojów.

Sposoby wykonywania pracy

Operator urządzeń wykrawających i nawarstwiających wykonuje pracę ręcznie i mechanicznie, z zastosowaniem właściwych narzędzi oraz sprzętów i urządzeń. Jego praca polega m.in. na:

- obsługiwaniu maszyn i urządzeń nawarstwiających i wykrawających elementy wyrobu zgodnie z ich przeznaczeniem, zasadami BHP, ochrony ppoż., ergonomii i ochrony środowiska,
- ocenianiu prawidłowości funkcjonowania maszyn nawarstwiających i wykrawających,
- regulowaniu i uruchamianiu odpowiedniego programu nawarstwiającego w zależności od wymagań technologicznych wykrawanych elementów,
- nawarstwianiu materiałów włókienniczych i wykrawaniu elementów wyrobu zgodnie ze zleceniem produkcyjnym,
- kontrolowaniu poprawności wykonania faz tworzenia nakładu i wykrawania elementów oraz ocenianiu jakości wykonywanej pracy na stanowisku roboczym,
- zgłaszaniu awarii urządzeń nawarstwiających i wykrawających służbom technicznym i/lub przełożonemu.

Więcej szczegółowych informacji znajduje się w sekcjach: 3.1. Zadania zawodowe oraz 3.2. Kompetencja zawodowa.

2.3. Środowisko pracy (warunki pracy, maszyny i narzędzia pracy, zagrożenia, organizacja pracy)

Warunki pracy

Praca **operatora urządzeń wykrawających i nawarstwiających** może być wykonywana w wydzielonych halach produkcyjnych zakładu tekstylnego/odzieżowego (tzw. krojowniach) lub w wyspecjalizowanych zakładach kooperacyjnych zajmujących się wytwarzaniem wykrojów i komponentów do ich produkcji. Pomieszczenia, gdzie wykonywana jest praca, posiadają zazwyczaj oświetlenie dzienne i sztuczne oraz instalacje klimatyzacyjne (lub wentylacyjne). Operator urządzeń wykrawających i nawarstwiających może pracować na wszystkich stanowiskach roboczych związanych z procesem wytwarzania wykrojów lub jego półproduktów.

Praca operatora urządzeń wykrawających i nawarstwiających wykonywana jest zazwyczaj w pozycji stojącej lub siedzącej, ale czasami może być to także pozycja wymuszona.

Więcej informacji znajduje się w sekcji: 4.1. Możliwości podjęcia pracy w zawodzie.

Wykorzystywane maszyny i narzędzia pracy

Operator urządzeń do wykrawania i nawarstwiania w działalności zawodowej wykorzystuje m.in.:

- maszyny i urządzenia stosowane w procesie warstwowania: stół do warstwowania ze stosu lub z beli zawieszonej na wspornikach, listwę mocującą warstwy nakładu, urządzenie pomocnicze do warstwowania i cięcia krat i pasów, stoły modułowe do warstwowania[11], pneumatyczne stoły modułowe do warstwowania i rozkroju, półautomatyczne urządzenie do tworzenia nakładu[9], nakładarkę automatyczną, programowalną nakładarkę automatyczną, nakładarkę manualną, warstwowarki[15] (lagowarki),
- maszyny i urządzenia stosowane w procesie wykrawania: automat do wielowarstwowego rozkroju materiałów tekstylnych, żelazko do przyklejania papieru termo[8] z rysunkiem wykroju, krajarkę ręczną z nożem pionowym[2], krajarkę ręczną z nożem tarczowym[3], krajarkę taśmową stacjonarną[4], nóż elektryczny tarczowy, nożyce krawieckie oraz urządzenie pomocnicze do cięcia materiałów włókienniczych w kratę i pasy[13], urządzenia do kroju bezkontaktowego[5],
- urządzenia do oznaczania punktów spotkań: wewnętrznych – igła wiertnicza, farba fluoroscencyjna, nić oraz zewnętrznych – nacinarka[7],
- materiały pomocnicze: szablony wzorcowe, przybory krawieckie,
- urządzenia do transportu międzyoperacyjnego, np.: pojemniki, stoły przenośnikowe i do kompletowania wykrojów, pochylnie, stojaki transportowe, wózki do przewozu wykrojów.

Organizacja pracy

Operator urządzeń wykrawających i nawarstwiających, w zależności od miejsca pracy, wykonywanych zadań zawodowych i liczby osób zatrudnionych w przedsiębiorstwie, może pracować indywidualnie lub w zespole. Pracuje w systemie jedno- lub dwuzmianowym, zwykle w stałych godzinach pracy (w wymiarze 8 godzin dziennie), pod nadzorem brygadzisty lub kierownika zmiany.

Zagrożenia mające wpływ na bezpieczeństwo pracy człowieka

Operator urządzeń wykrawających i nawarstwiających może być narażony m.in. na następujące zagrożenia:

- urazy dłoni, np. przy obsłudze maszyn do warstwowania (stłuczenie podczas mocowania listwy zabezpieczającej warstwy nakładu),
- skaleczenia dłoni podczas ręcznego i mechanicznego rozkroju materiałów włókienniczych,
- nadmierny hałas (maszyny do rozkroju materiałów włókienniczych),
- zapylenie powietrza (na stanowisku kroju).

Do występujących w zawodzie chorób można zaliczyć m.in.:
- reakcje alergiczne na włókna materiałów włókienniczych,
- choroby skóry i oczu.

2.4. Wymagania psychofizyczne i zdrowotne

Wymagania psychofizyczne

Dla pracownika wykonującego zawód **operator urządzeń wykrawających i nawarstwiających** ważne są:

w kategorii wymagań fizycznych
- ogólna wydolność fizyczna,
- sprawność układu krążenia,
- sprawność układu kostno-stawowego,
- sprawność układu mięśniowego,
- sprawność narządu wzroku,
- sprawność narządu słuchu,
- sprawność narządów równowagi;

w kategorii sprawności sensomotorycznych
- ostrość słuchu,
- ostrość wzroku,
- rozróżnianie barw,
- zmysł równowagi,
- czucie dotykowe,
- koordynacja wzrokowo-ruchowa,
- spostrzegawczość,
- szybki refleks,
- zręczność rąk,
- zręczność palców,
- brak lęku przed wysokością;

w kategorii sprawności i zdolności
- zdolność koncentracji uwagi,
- zdolność analizowania sytuacji,
- zdolność do przestrzegania reguł, przepisów i standardów,
- zdolność rozwiązywania problemów technicznych,
- podzielność uwagi,
- dobra pamięć,
- rozumowanie logiczne,
- uzdolnienia techniczne,
- współdziałanie i współpraca w zespole (grupie);

w kategorii cech osobowościowych
- gotowość do pracy w szybkim tempie,
- gotowość do współdziałania,
- gotowość do pracy indywidualnej,
- gotowość podporządkowania się,
- gotowość do pracy w nieprzyjemnych (różnych) warunkach środowiskowych,
- wytrzymałość na długotrwały wysiłek,
- odpowiedzialność za działania zawodowe,
- odpowiedzialność za innych,
- samodzielność,

- samokontrola,
- systematyczność,
- dyspozycyjność,
- dokładność,
- dbałość o jakość pracy,
- odporność na działania pod presją czasu,
- radzenie sobie ze stresem,
- zainteresowana techniczne,
- gotowość do ustawicznego uczenia się.

Więcej informacji znajduje się w sekcjach*: *3.3. Kompetencje społeczne; 3.4. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu.

Wymagania zdrowotne

W zawodzie **operator urządzeń wykrawających i nawarstwiających** wymagana jest sprawność fizyczna, koordynacja wzrokowo-ruchowa oraz spostrzegawczość. Bardzo ważny jest dobry wzrok i zdolność rozróżniania barw. Pod względem wydatku energetycznego praca w tym zawodzie należy do średnio ciężkich. Nie występują w niej specyficzne obciążenia umysłowe.

Przeciwskazaniami do podjęcia pracy w tym zawodzie są m.in.:
- zaburzenia koordynacji wzrokowo-ruchowej,
- schorzenia narządów ruchu (kończyn górnych), choroby układu oddechowego - np. astma,
- zaburzenia psychiczne,
- zaburzenia równowagi, napady drgawkowe i inne schorzenia powodujące utratę przytomności.

WAŻNE:
O stanie zdrowia i ewentualnych przeciwwskazaniach do wykonywania zawodu orzeka lekarz medycyny pracy.

Więcej informacji znajduje się w sekcji: 4.4. Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie.

2.5. Wykształcenie, tytuły zawodowe, kwalifikacje i uprawnienia niezbędne/preferowane do podjęcia pracy w zawodzie

Wykształcenie niezbędne do podjęcia pracy w zawodzie

Obecnie (2019 r.) do podjęcia pracy w zawodzie **operator urządzeń wykrawających i nawarstwiających** preferowane jest wykształcenie na poziomie branżowej szkoły I stopnia (dawniej zasadnicza szkoła zawodowa) lub wykształcenie uzyskane w ramach rzemieślniczego przygotowania zawodowego w zawodach pokrewnych z branży przemysłu mody.

Tytuły zawodowe, kwalifikacje i uprawnienia niezbędne/preferowane do podjęcia pracy w zawodzie

Podjęcie pracy w zawodzie **operator urządzeń wykrawających i nawarstwiających** ułatwia:
- dyplom potwierdzający kwalifikacje pełne w pokrewnym zawodzie krawiec,
- świadectwo potwierdzające kwalifikację cząstkową AU.14 Projektowanie i wytwarzanie wyrobów odzieżowych w zawodzie pokrewnym (szkolnym) technik przemysłu mody, uzyskane po spełnieniu wymagań formalnych i zdaniu egzaminu organizowanego przez Okręgowe Komisje Egzaminacyjne,
- świadectwo czeladnicze lub dyplom mistrzowski w zawodzie pokrewnym krawiec, uzyskane po spełnieniu wymagań formalnych i zdaniu egzaminu organizowanego przez Izby Rzemieślnicze,
- uzyskanie certyfikatu potwierdzającego kwalifikację rynkową „Krawiec – dyplom mistrzowski”, zgodnie z zasadami walidacji i certyfikacji kwalifikacji rynkowych wprowadzonych do Zintegrowanego Rejestru Kwalifikacji.

Dodatkowymi atutami przy zatrudnieniu operatora urządzeń wykrawających i nawarstwiających mogą być między innymi:
- posiadanie suplementu Europass (w języku polskim i angielskim), wydawanego na prośbę zainteresowanego przez Izby Rzemieślnicze (do świadectwa czeladniczego i dyplomu mistrzowskiego) oraz Okręgowe Komisje Egzaminacyjne (do dyplomu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe),
- posiadanie certyfikatów i świadectw potwierdzających udział w szkoleniach w zakresie obsługi maszyn i urządzeń nawarstwiających i wykrawających materiały włókiennicze (do produkcji wykrojów elementów odzieży).

Więcej informacji znajduje się w sekcji: 4.2. Instytucje oferujące kształcenie, szkolenie i/lub potwierdzanie kompetencji w ramach zawodu.

2.6. Możliwości rozwoju zawodowego, awansu i potwierdzania kompetencji

Możliwości rozwoju zawodowego i awansu

Operator urządzeń wykrawających i nawarstwiających może:
- rozpocząć pracę od stanowiska pomocnika (pod nadzorem doświadczonego pracownika), a następnie, wraz z nabyciem doświadczenia zawodowego, awansować na samodzielne stanowisko operatora urządzeń wykrawających i nawarstwiających,
- po nabyciu doświadczenia zawodowego, przy posiadaniu dobrych zdolności i umiejętności organizacyjnych oraz umiejętności pracy z ludźmi – awansować na stanowisko brygadzisty nadzorującego pracę małego zespołu krojowni,
- po ukończeniu branżowej szkoły I stopnia (lub nauki zawodu w rzemiośle) w zawodzie pokrewnym krawiec podjąć dalsze kształcenie w branżowej szkole II stopnia (technik przemysłu mody), a po jej ukończeniu oraz zdaniu egzaminu maturalnego – podjąć studia wyższe I stopnia np. na kierunku włókiennictwo i przemysł mody i awansować na stanowisko kierownicze,
- doskonalić umiejętności, uczestnicząc w szkoleniach branżowych, konferencjach, warsztatach metodycznych dotyczących przygotowania materiałów do rozkroju oraz obsługi maszyn i urządzeń przygotowawczych,
- założyć i prowadzić działalność gospodarczą w zakresie świadczenia usług warstwowania i rozkroju materiałów włókienniczych,
- rozszerzać swoje kompetencje zawodowe poprzez podejmowanie kształcenia i/lub szkolenia w zawodach pokrewnych np. w zakresie klejenia elementów odzieży.

W ramach rozwoju zawodowego operator urządzeń wykrawających i nawarstwiających może również:
- uzyskać doświadczenie w trakcie wykonywania pracy,
- odbyć szkolenie zorganizowane w firmie specjalizującej się w produkcji urządzeń do wytwarzania wykrojów, w tym nowoczesnych maszyn i urządzeń obsługiwanych komputerowo lub w wyspecjalizowanym ośrodku szkoleniowym,
- odbyć szkolenia organizowane przez pracodawców, stowarzyszenia zawodowe, organizacje branżowe, producentów materiałów wykorzystywanych na stanowisku pracy.

Możliwości potwierdzania kompetencji

Obecnie (2019) w zawodzie **operator urządzeń wykrawających i nawarstwiających** nie ma możliwości potwierdzenia kompetencji zawodowych w edukacji formalnej oraz pozaformalnej.

Okręgowe Komisje Egzaminacyjne oferują możliwość potwierdzenia kwalifikacji pełnych w pokrewnych zawodach szkolnych (krawiec) oraz kwalifikacji cząstkowych:
- dla zawodu krawiec w zakresie kwalifikacji AU.14 Projektowanie i wytwarzanie wyrobów odzieżowych,

– dla zawodu technik przemysłu mody w zakresie kwalifikacji AU.14 Projektowanie i wytwarzanie wyrobów odzieżowych.

Alternatywną drogę potwierdzania kompetencji w zawodzie operator urządzeń wykrawających i nawarstwiających oferuje system nauki zawodu w rzemiośle, który umożliwia uzyskanie tytułu czeladnika, a następnie mistrza w zawodzie krawiec. Dokumentami potwierdzającymi te tytuły są odpowiednio: świadectwo czeladnicze oraz dyplom mistrzowski.

Obecnie (2019 r.) istnieje również możliwość przystąpienia do egzaminu potwierdzającego kwalifikację rynkową „Krawiec – dyplom mistrzowski", zgodnie z zasadami walidacji i certyfikacji kwalifikacji rynkowych, wprowadzonych do Zintegrowanego Rejestru Kwalifikacji.

Więcej informacji można uzyskać w Bazie Usług Rozwojowych https://uslugirozwojowe.parp.gov.pl oraz Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl

2.7. Zawody pokrewne

Osoba zatrudniona w zawodzie **operator urządzeń wykrawających i nawarstwiających** może rozszerzać swoje kompetencje zawodowe w zawodach pokrewnych:

Nazwa zawodu pokrewnego zgodnie z Klasyfikacją zawodów i specjalności	Kod zawodu
Technik przemysłu mody[S]	311941
Krawiec[S]	753105
Operator urządzeń do klejenia elementów odzieży	815903

3. ZADANIA ZAWODOWE I WYMAGANE KOMPETENCJE

3.1. Zadania zawodowe

Pracownik w zawodzie **operator urządzeń wykrawających i nawarstwiających** wykonuje różnorodne zadania, do których należą w szczególności:

Z1 Obsługiwanie i nadzorowanie maszyn oraz urządzeń warstwujących i wykrawających stosowanych w procesie technologicznym wytwarzania wykrojów.
Z2 Kontrolowanie wykonywanej pracy na stanowiskach warstwowania i wykrawania oraz ocenianie jakości wykrojów.
Z3 Czyszczenie i konserwacja maszyn i urządzeń warstwujących i wykrawających stosowanych w procesie technologicznym wytwarzania wykrojów.

3.2. Kompetencja zawodowa Kz1: Obsługiwanie maszyn i urządzeń w procesie wytwarzania wykrojów

Kompetencja zawodowa Kz1: Obsługiwanie maszyn i urządzeń w procesie wytwarzania wykrojów obejmuje zestaw zadań zawodowych Z1, Z2, Z3, do realizacji których wymagane są odpowiednie zbiory wiedzy i umiejętności.

Z1 Obsługiwanie i nadzorowanie maszyn oraz urządzeń warstwujących i wykrawających stosowanych w procesie technologicznym wytwarzania wykrojów	
WIEDZA – zna i rozumie:	**UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:**
• Zasady i przepisy BHP, ochrony ppoż., ergonomii i ochrony środowiska w zakresie warstwowania i wytwarzania wykrojów;	• Przestrzegać przepisów BHP, ochrony ppoż., ergonomii i ochrony środowiska w zakresie warstwowania i wytwarzania wykrojów;

• Zasady organizacji pracy na stanowiskach warstwowania i wytwarzania wykrojów; • Zasady warstwowania i wytwarzania wykrojów; • Rodzaje materiałów włókienniczych; • Maszyny, urządzenia i narzędzia stosowane w procesie wytwarzania wykrojów oraz automaty do wielowarstwowego rozkroju materiałów tekstylnych sterowane cyfrowo; • Zasady doboru maszyn i urządzeń warstwujących i wykrawających do operacji technologicznych; • Zasady doboru urządzeń do nanoszenia wewnętrznych i zewnętrznych punktów spotkań; • Dokumentację produkcyjną związaną z wytwarzaniem wykrojów; • Objawy nieprawidłowości w funkcjonowaniu maszyn i urządzeń wykrawających i nawarstwiających stosowanych w procesach wytwarzania wykrojów; • Zasady korzystania z dokumentacji technicznej (instrukcji obsługi) automatu do wielowarstwowego rozkroju materiałów włókienniczych sterowanego cyfrowo; • Zasady kontrolowania i oceniania prawidłowości funkcjonowania maszyn i urządzeń wykrawających i nawarstwiających stosowanych w procesach wytwarzania wykrojów oraz automatu do wielowarstwowego rozkroju materiałów włókienniczych sterowanego cyfrowo; • Zasady informowania przełożonych o stanie technicznym maszyn i urządzeń wykrawających i nawarstwiających oraz o stanie technicznym automatu do wielowarstwowego rozkroju materiałów włókienniczych.	• Organizować pracę na stanowiskach warstwowania i wytwarzania wykrojów; • Rozróżniać rodzaje warstwowania i wytwarzania wykrojów; • Rozróżniać rodzaje materiałów włókienniczych; • Dobierać maszyny i urządzenia do operacji technologicznych; • Obsługiwać maszyny i urządzenia do operacji technologicznych w procesie warstwowania materiałów i wytwarzania wykrojów; • Regulować i uruchamiać automaty do wielowarstwowego rozkroju materiałów włókienniczych sterowanych cyfrowo; • Obsługiwać urządzenia do nanoszenia wewnętrznych i zewnętrznych punktów spotkań; • Wykonywać operacje technologiczne związane z wytwarzaniem wykrojów (warstwowanie i wykrawanie) zgodnie z dokumentacją produkcyjną; • Rozpoznawać nieprawidłowości w pracy maszyn i urządzeń wykrawających i nawarstwiających; • Posługiwać się dokumentacją techniczną (instrukcją obsługi) automatu do wielowarstwowego rozkroju materiałów włókienniczych sterowanych cyfrowo; • Kontrolować pracę maszyn, urządzeń i narzędzi stosowanych w procesie wytwarzania wykrojów; • Kontrolować prace automatu do wielowarstwowego rozkroju materiałów włókienniczych sterowanego cyfrowo; • Informować przełożonych o niesprawności maszyn i urządzeń wykrawających i nawarstwiających oraz o niesprawności automatu do wielowarstwowego rozkroju materiałów włókienniczych.

Z2 Kontrolowanie wykonywanej pracy na stanowiskach warstwowania i wykrawania oraz ocenianie jakości wykrojów	
WIEDZA – zna i rozumie:	**UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:**
• Zasady wykonywania operacji technologicznych i oceniania jakości pracy na stanowiskach roboczych warstwowania i wytwarzania wykrojów; • Rodzaje materiałów pomocniczych (szablony, miara centymetrowa), urządzeń, narzędzi stosowanych w procesach kontroli pracy i oceny jakości gotowych wykrojów; • Wady i błędy materiałów włókienniczych, dodatków krawieckich i powstałych wykrojów; • Wady materiałowe i błędy wykonania gotowych wykrojów;	• Wykonywać operacje technologiczne i kontrolne w procesach warstwowania i wytwarzania wykrojów; • Oceniać i kontrolować jakość gotowych wykrojów metodą organoleptyczną; • Dobierać materiały pomocnicze, urządzenia i narzędzia stosowane w procesach kontroli pracy oraz oceny jakości gotowych wykrojów; • Identyfikować wady i błędy materiałów włókienniczych oraz wykonanych wykrojów; • Rozróżniać rodzaje odpadów i kompletowane wykroje;

• Zasady sortowania odpadów i oceny jakości kompletowanych gotowych wykrojów; • Zasady numerowania i oznaczania gotowych wykrojów.	• Identyfikować i sortować odpady; • Numerować i oznaczać gotowe wykroje.

Z3 Czyszczenie i konserwacja maszyn i urządzeń warstwujących i wykrawających stosowanych w procesie technologicznym wytwarzania wykrojów	
WIEDZA – zna i rozumie:	**UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:**
• Zasady i przepisy BHP, ochrony ppoż., ochrony środowiska w zakresie czyszczenia i konserwowania maszyn i urządzeń warstwujących i wykrawających; • Zasady użytkowania maszyn i urządzeń oraz organizacji pracy na stanowiskach wytwarzania wykrojów; • Sposoby przeprowadzania konserwacji użytkowanych maszyn, urządzeń, narzędzi i automatu do wielowarstwowego rozkroju materiałów; • Sposoby przeprowadzania czyszczenia użytkowanych maszyn, urządzeń i narzędzi oraz automatu do wielowarstwowego rozkroju materiałów.	• Przestrzegać zasad i przepisów BHP, ochrony ppoż., ergonomii, ochrony środowiska w zakresie czyszczenia i konserwowania maszyn i urządzeń warstwujących i wykrawających; • Użytkować maszyny, urządzenia, narzędzia w procesie wytwarzania wykrojów i utrzymywać czystość na stanowiskach wytwarzania wykrojów; • Konserwować zgodnie z instrukcjami obsługi użytkowane maszyny, urządzenia i narzędzia do warstwowania i rozkroju materiałów oraz automat do wielowarstwowego rozkroju materiałów włókienniczych; • Czyścić maszyny, urządzenia i narzędzia użytkowane w procesie wytwarzania wykrojów oraz automat do wielowarstwowego rozkroju materiałów włókienniczych.

3.3. Kompetencje społeczne

Pracownik w zawodzie **operator urządzeń wykrawających i nawarstwiających** powinien posiadać kompetencje społeczne niezbędne do prawidłowego i skutecznego wykonywania zadań zawodowych.

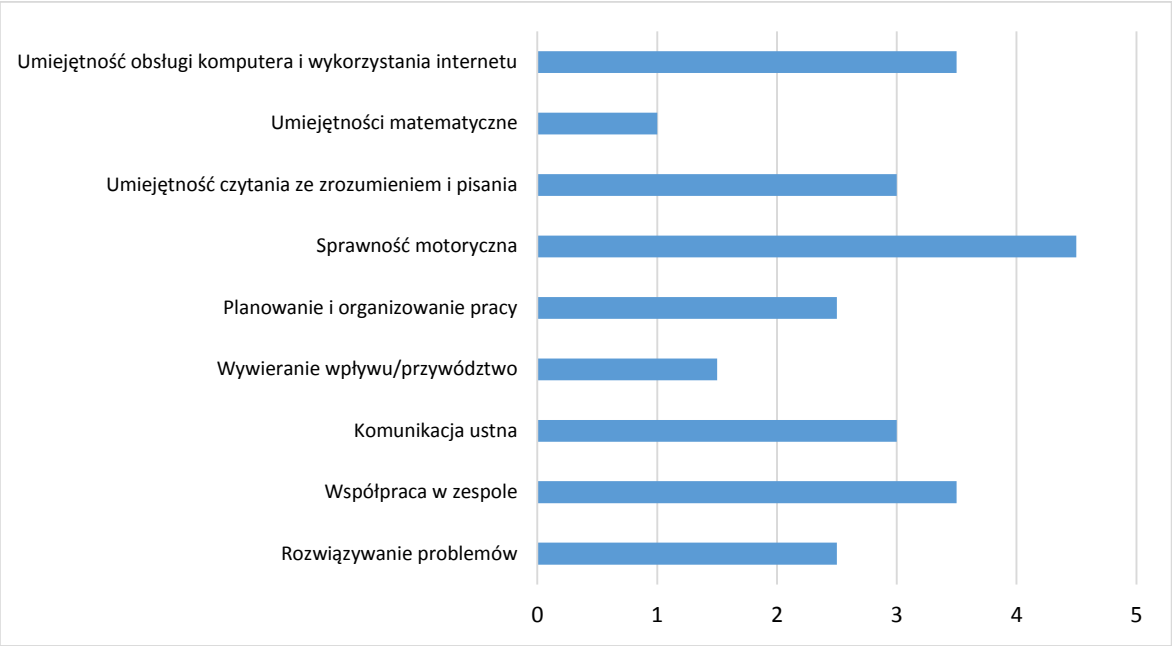
W szczególności pracownik jest gotów do:

- Ponoszenia odpowiedzialności za skutki podejmowanych działań związanych z wykrawaniem elementów odzieży wykonywanych zgodnie z procesem technologicznym oraz za powierzone maszyny i narzędzia, wykorzystywane na stanowisku pracy.
- Wykonywania pracy samodzielnie i podejmowania współpracy w zespole uczestniczącym w procesie wykrawania elementów odzieży.
- Oceniania swoich działań realizowanych w ramach pracy zespołowej w zakładzie odzieżowym i ponoszenia odpowiedzialność za ich skutki.
- Kontrolowania jakości własnej pracy podczas wykonywania zadań zawodowych na stanowisku operatora urządzeń wykrawających i nawarstwiających
- Podnoszenia kompetencji zawodowych w kontekście nowych rozwiązań technologiczno-organizacyjnych właściwych dla branży odzieżowej/tekstylnej.
- Dostosowywania się do zmian zachodzących w środowisku pracy zakładu odzieżowego.
- Kierowania się zasadami zgodnymi z etyką zawodową i obowiązującymi przepisami w branży tekstylnej.

3.4. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu

Pracownik powinien posiadać zdolność właściwego wykonywania zadań zawodowych i predyspozycje do rozwoju zawodowego. Dlatego wymaga się od niego odpowiednich kompetencji kluczowych.

Zostały one zilustrowane w formie profilu (rys. 1) ukazującego ważność kompetencji kluczowych dla zawodu **operator urządzeń wykrawających i nawarstwiających.**

Rys. 1. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu **operator urządzeń wykrawających i nawarstwiających**

Uwaga:
Wykaz kompetencji kluczowych opracowano na podstawie wykazu stosowanego w Międzynarodowym Badaniu Kompetencji Osób Dorosłych – projekt PIAAC (OECD).

3.5. Powiązanie kompetencji zawodowych z opisami poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz Sektorowej Ramy Kwalifikacji

Kompetencje zawodowe pracownika w zawodzie **operator urządzeń wykrawających i nawarstwiających** nawiązują do opisów poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji.

Opis zawodu, zadań zawodowych i wymagań kompetencyjnych może stanowić materiał informacyjny dla przygotowania (lub aktualizacji) opisów kwalifikacji wprowadzanych do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji (ZSK). Więcej informacji:

- Zintegrowany System Kwalifikacji: https://www.kwalifikacje.gov.pl
- Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji: https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl

4. ODNIESIENIE DO SYTUACJI ZAWODU NA RYNKU PRACY I MOŻLIWOŚCI DOSKONALENIA ZAWODOWEGO

4.1. Możliwości podjęcia pracy w zawodzie

Operator urządzeń wykrawających i nawarstwiających może znaleźć pracę w przedsiębiorstwach zajmujących się produkcją wyrobów odzieżowych tak w sektorze prywatnym, jak i publicznym.

Miejscem zatrudnienia operatora urządzeń wykrawających i nawarstwiających mogą być:

- zakłady odzieżowe,
- oddziały krojowni,
- wyspecjalizowane zakłady kooperacyjne zajmujące się wykrawaniem elementów odzieży dla zakładów produkujących odzież,
- zakłady świadczące usługi krawieckie dla indywidualnego klienta.

Operator urządzeń wykrawających i nawarstwiających może również świadczyć usługi krojcze i usługi naprawy urządzeń wykrawających i nawarstwiających, prowadząc własną działalność gospodarczą.

Obecnie (2019 r.) według Barometru zawodów zapotrzebowanie na krawców wykonujących zawód operator urządzeń wykrawających i nawarstwiających wzrasta – zawód ma charakter deficytowy (ale jest to silnie uzależnione od regionu).

WAŻNE:
Zachęcamy do sprawdzenia dostępnych ofert pracy w **Centralnej Bazie Ofert Pracy:**
http://oferty.praca.gov.pl

Natomiast aktualizacje informacji o możliwościach zatrudnienia w zawodzie, przyszłe zapotrzebowanie na dany zawód na rynku pracy oraz dodatkowe informacje można uzyskać, korzystając z **polecanych źródeł danych**.

Polecane źródła danych [dostęp: 31.03.2019]:
Ranking (monitoring) zawodów deficytowych i nadwyżkowych:
http://mz.praca.gov.pl
https://www.gov.pl/web/rodzina/zawody-deficytowe-zrownowazone-i-nadwyzkowe

Barometr zawodów: https://barometrzawodow.pl

Wojewódzkie obserwatoria rynku pracy:
Mazowieckie – http://obserwatorium.mazowsze.pl
Małopolskie – https://www.obserwatorium.malopolska.pl
Lubelskie – http://lorp.wup.lublin.pl
Regionalne Obserwatorium Rynku Pracy w Łodzi – http://obserwatorium.wup.lodz.pl
Pomorskie – http://www.porp.pl
Opolskie – http://www.obserwatorium.opole.pl
Wielkopolskie – http://www.obserwatorium.wup.poznan.pl
Zachodniopomorskie – https://www.wup.pl/pl/dla-instytucji/zachodniopomorskie-obserwatorium-rynku-pracya
Podlaskie – http://www.obserwatorium.up.podlasie.pl

Zielona Linia. Centrum Informacyjne Służb Zatrudnienia:
http://zielonalinia.gov.pl

Portal Prognozowanie Zatrudnienia:
www.prognozowaniezatrudnienia.pl

Portal EU Skills Panorama:
http://skillspanorama.cedefop.europa.eu/en

Europejski portal mobilności zawodowej EURES:
https://eures.praca.gov.pl
https://ec.europa.eu/eures/public/pl/homepage

4.2. Instytucje oferujące kształcenie, szkolenie i/lub potwierdzanie kompetencji w ramach zawodu

Kształcenie

Obecnie (2019 r.) w ramach systemu szkolnictwa zawodowego w Polsce nie prowadzi się kształcenia w zawodzie **operator urządzeń wykrawających i nawarstwiających**.

Kompetencje przydatne do wykonywania zawodu operator urządzeń wykrawających i nawarstwiających można uzyskać, podejmując kształcenie:
- w branżowej szkole I stopnia w pokrewnym zawodzie krawiec,
- na kwalifikacyjnych kursach zawodowych (dla dorosłych) w zakresie kwalifikacji AU.14 Projektowanie i wytwarzanie wyrobów odzieżowych, w zawodzie pokrewnym technik przemysłu mody.

Kwalifikacyjny kurs zawodowy (dla dorosłych) umożliwiający potwierdzanie kwalifikacji przydatnych do pracy w zawodzie operator urządzeń wykrawających i nawarstwiających, tj. AU.14 Projektowanie i wytwarzanie wyrobów odzieżowych, oferowany jest przez:
- publiczne szkoły prowadzące kształcenie zawodowe,
- niepubliczne szkoły posiadające uprawnienia szkół publicznych, prowadzące kształcenie zawodowe,
- publiczne i niepubliczne placówki kształcenia ustawicznego, placówki kształcenia praktycznego, ośrodki dokształcania i doskonalenia zawodowego,
- instytucje rynku pracy prowadzące działalność edukacyjno-szkoleniową,
- podmioty prowadzące działalność oświatową na podstawie ustawy Prawo przedsiębiorców.

Kwalifikację AU.14 potwierdza (również w trybie eksternistycznym) Okręgowa Komisja Egzaminacyjna.

Kompetencje przydatne do wykonywania zawodu operator urządzeń wykrawających i nawarstwiających można także uzyskać w systemie rzemieślniczego przygotowania zawodowego, w zawodzie pokrewnym krawiec. Tytuły czeladnika i mistrza w tym zawodzie, po spełnieniu wymagań formalnych i zdaniu egzaminu, potwierdzają Izby Rzemieślnicze.

Osoby, które uzyskały powyższe kwalifikacje, mają możliwość otrzymania również suplementu Europass (w języku polskim i angielskim), wydawanego na prośbę zainteresowanego przez Okręgowe Komisje Egzaminacyjne (do dyplomu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe) oraz Izby Rzemieślnicze (do świadectwa czeladniczego i dyplomu mistrzowskiego), co ma istotne znaczenie w przypadku poszukiwania pracy za granicą.

Istnieje także możliwość potwierdzania kwalifikacji rynkowej „Krawiec – dyplom mistrzowski", zgodnie z zasadami walidacji i certyfikacji kwalifikacji rynkowych wprowadzonych do Zintegrowanego Rejestru Kwalifikacji.

WAŻNE:
Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 15 lutego 2019 r. w sprawie ogólnych celów i zadań kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego, które wchodzi w życie od 1 września 2019 r., ulegają zmianie dotychczasowe symbole kwalifikacji wyodrębnione w zawodach szkolnictwa zawodowego, na kody składające się z trzech wielkich liter, wskazujących na przyporządkowanie do jednej z 32 branż, występujących w klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego. Zmianie uległy również nazwy niektórych z dotychczasowych kwalifikacji. Nowa regulacja umożliwia prowadzenie kształcenia na kwalifikacyjnych kursach zawodowych lub na kursach umiejętności zawodowych.

Szkolenie

Szkolenia i kursy dla **operatora urządzeń wykrawających i nawarstwiających** organizują m.in.: pracodawcy, producenci urządzeń oraz instytucje edukacji formalnej i pozaformalnej.

Zakres tematyczny szkoleń dotyczy m.in.:
- obsługi urządzeń do wytwarzania wykrojów, w tym nowoczesnych maszyn i urządzeń obsługiwanych komputerowo,
- optymalizacji odpadów oraz możliwościami ich recyclingu,
- wpływu jakości parku maszynowego w krojowni na jakość otrzymywanych wykrojów wyrobów włókienniczych,
- właściwości surowców włókienniczych i ich wpływu na jakość wyrobów włókienniczych,
- innowacji produktów i technologii włókienniczych,
- obsługi urządzeń transportowych w krojowni.

Organizatorzy tych szkoleń poświadczają uzyskane przez uczestników kompetencje stosownymi certyfikatami/zaświadczeniami.

WAŻNE:
Więcej informacji o instytucjach oferujących kształcenie, szkolenie i/lub walidację kompetencji w ramach zawodu można uzyskać, korzystając z **polecanych źródeł danych**.

Polecane źródła danych [dostęp: 31.03.2010]:

Szkolnictwo wyższe:
www.wybierzstudia.nauka.gov.pl

Szkolnictwo zawodowe:
https://www.ore.edu.pl/category/ksztalcenie-zawodowe-i-ustawiczne
http://doradztwo.ore.edu.pl/wybieram-zawod
https://zrp.pl

Szkolenia zawodowe:
Rejestr Instytucji Szkoleniowych – http://www.stor.praca.gov.pl/portal/#/ris
Baza Usług Rozwojowych – https://uslugirozwojowe.parp.gov.pl

Inne źródła danych:
Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji – https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl
Bilans Kapitału Ludzkiego – https://bkl.parp.gov.pl
Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji – http://www.frse.org.pl, http://europass.org.pl
Learning Opportunities and Qualifications in Europe – https://ec.europa.eu/ploteus

4.3. Zarobki osób wykonujących dany zawód/daną grupę zawodów

Obecnie (2019 r.) wynagrodzenie osób pracujących w zawodzie **operator urządzeń wykrawających i nawarstwiających** zawiera się z reguły w przedziale od 2250 zł do 3500 zł brutto miesięcznie, przy czym poziom wynagrodzeń:

- w przypadku stanowiska o niższym poziomie kompetencji (np. sortowanie i kompletowanie wykrojów elementów odzieży) nie przekracza 2850 zł,
- na stanowiskach wymagających wyższych kompetencji oraz znacznego doświadczenia w pracy zawodowej (np. obsługa ciągów krojczych) kształtuje się w przedziale od 3500 zł do 4500 zł brutto.

Poziom zarobków operatora urządzeń wykrawających i nawarstwiających uzależniony jest ponadto m.in. od:

- stażu pracy,
- wielkości firmy,
- zakresu wykonywanych zadań,
- sytuacji na lokalnym rynku pracy,
- wykształcenia i doświadczenia zawodowego,
- liczby szwalni i zakładów krawieckich działających na danym terenie,
- regionu Polski i wielkości aglomeracji.

WAŻNE:
Zarobki osób wykonujących dany zawód/grupę zawodów są orientacyjne i mogą szybko stracić aktualność. Dlatego na bieżąco należy sprawdzać, jakie zarobki oferuje rynek pracy, korzystając z **polecanych źródeł danych.**

Polecane źródła danych [dostęp: 31.03.2019]:
Wynagrodzenie w Polsce według danych GUS:
http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/pracujacy-zatrudnieni-wynagrodzenia-koszty-pracy

Przykładowe portale informujące o zarobkach:
https://wynagrodzenia.pl/gus
https://wynagrodzenia.pl/kategoria/zarobki-na-stanowiskach-i-szczeblach
https://sedlak.pl/raporty-placowe
https://zarobki.pracuj.pl
https://www.forbes.pl/ogolnopolskie-badanie-wynagrodzen
https://www.kariera.pl/wynagrodzenia

4.4. Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie

W zawodzie **operator urządzeń wykrawających i nawarstwiających** możliwe jest zatrudnienie osób z niepełnosprawnościami.

Warunkiem niezbędnym do zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami w zawodzie jest identyfikacja indywidualnych barier i dostosowanie technicznych i organizacyjnych warunków środowiska oraz stanowiska pracy do potrzeb zatrudnienia osób:

- z dysfunkcją narządu słuchu (03-L), jeśli posiadana wada jest skorygowana odpowiednimi aparatami słuchowymi umożliwiającymi prawidłowy odbiór odgłosów pracujących maszyn i narzędzi oraz sygnalizacji ostrzegawczej,
- z zaburzeniami głosu, mowy (03-L), jeśli umożliwiają skuteczny kontakt interpersonalny i komunikację,
- z dysfunkcją narządu wzroku (04-O), jeśli posiadana wada jest skorygowana odpowiednimi szkłami optycznymi lub soczewkami kontaktowymi, które zapewnią ostrość widzenia.

WAŻNE:
Decyzja o zatrudnieniu osoby z jakimkolwiek rodzajem niepełnosprawności może być podjęta wyłącznie po indywidualnej konsultacji z lekarzem medycyny pracy.

5. ODNIESIENIE DO EUROPEJSKIEJ KLASYFIKACJI UMIEJĘTNOŚCI/KOMPETENCJI, KWALIFIKACJI I ZAWODÓW (ESCO)

Europejska klasyfikacja umiejętności/kompetencji, kwalifikacji i zawodów (European Skills/Competences, Qualifications and Occupations – ESCO) jest narzędziem łączącym rynek edukacji z rynkiem pracy. ESCO jest częścią strategii „Europa 2020". W klasyfikacji określono i uszeregowano umiejętności, kompetencje, kwalifikacje i zawody istotne dla unijnego rynku pracy oraz kształcenia i szkolenia. Tworzenie europejskiego rynku pracy, a w przyszłości wspólnego obszaru kształcenia ustawicznego wymaga, aby zdobywane przez jednostki umiejętności oraz kwalifikacje były zrozumiałe oraz łatwo porównywalne między krajami, a także – by promowały mobilność wśród pracowników.

Obecnie (2019 r.) klasyfikacja ESCO jest dostępna w 27 językach (w 24 językach UE, islandzkim, norweskim i arabskim) za pośrednictwem platformy ESCO:
https://ec.europa.eu/esco/portal/home

Klasyfikacja ESCO została oparta na trzech filarach i pokazuje w sposób systematyczny relacje między nimi:

- **Zawody:** https://ec.europa.eu/esco/portal/occupation
- **Umiejętności/Kompetencje:** https://ec.europa.eu/esco/portal/skill
- **Kwalifikacje:** https://ec.europa.eu/esco/portal/qualification

6. ŹRÓDŁA DODATKOWYCH INFORMACJI O ZAWODZIE

Podstawowe regulacje prawne:

Stan prawny na dzień: 31.03.2019 r.

- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1007/2011 z dnia 27 września 2011 r. w sprawie nazewnictwa włókien tekstylnych oraz etykietowania i oznakowywania składu surowcowego wyrobów włókienniczych, a także uchylenia dyrektywy Rady 73/44/EWG oraz dyrektyw Parlamentu Europejskiego i Rady 96/73/WE i 2008/121/WE (Dz. U. L 272 z 18.10.2011, s. 1).

- Decyzja Komisji (UE) 2017/1392 z dnia 25 lipca 2017 r. zmieniająca decyzję Komisji 2014/350/UE ustalającą kryteria ekologiczne przyznawania oznakowania ekologicznego UE dla wyrobów włókienniczych (Dz. U. UE L 195 z 27.7.2017, s. 36).
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 996, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 2153, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1265, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 22 marca 1989 r. o rzemiośle (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1267, z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej dnia 15 lutego 2019 r. w sprawie ogólnych celów i zadań kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego (Dz. U. poz. 316).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2017 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie (Dz. U. poz. 1663).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 31 marca 2017 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia w zawodach (Dz. U. poz. 860, z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13 marca 2017 r. w sprawie klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego (Dz. U. poz. 622, z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 stycznia 2017 r. w sprawie egzaminu czeladniczego, egzaminu mistrzowskiego oraz egzaminu sprawdzającego, przeprowadzanych przez komisje egzaminacyjne izb rzemieślniczych (Dz. U. poz. 89, z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie charakterystyk drugiego stopnia Polskiej Ramy Kwalifikacji typowych dla kwalifikacji o charakterze zawodowym – poziomy 1–8 (Dz. U. poz. 537).
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 sierpnia 2014 r. w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy oraz zakresu jej stosowania (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 227).
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 28 sierpnia 2007 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy produkcji wyrobów włókienniczych (Dz. U. Nr 179, poz. 1274).
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki z 30 października 2002 r. w sprawie minimalnych wymagań dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy w zakresie użytkowania maszyn przez pracowników podczas pracy (Dz. U. Nr 191, poz. 1596, z późn. zm.).
- Obwieszczenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 marca 2019 r. w sprawie prognozy zapotrzebowania na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego na krajowym i wojewódzkim rynku pracy (M.P. poz. 276).
- Obwieszczenie Ministra Przedsiębiorczości i Technologii z dnia 19 grudnia 2018 r. w sprawie włączenia kwalifikacji rynkowej „Krawiec – dyplom mistrzowski" do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji (M.P. poz. 1278).

Literatura branżowa:

- Białczak B., Kotnarowski A., Makowski R.: Maszyny i urządzenia odzieżowe. Budowa i eksploatacja. Cześć 1, Część 2. Politechnika Radomska, Radom 2001–2002.
- Idryjan-Pajor J.: Materiałoznawstwo odzieżowe. Oświatowiec SOP, Toruń 2018.
- Katalog maszyn, urządzeń i narzędzi dla przemysłu odzieżowego. SEMACO-Sewing Machines Trading Company, Łódź 2017.
- Michałowska M.: Leksykon włókiennictwa. Krajowy Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków w Warszawie, Warszawa 2006.
- Parafianowicz Z.: Szkolny słownik odzieżowy. WSiP, Warszawa 1992.
- Stark E. i inni: Techniki szycia odzieży. Oświatowiec SOP, Toruń 2008.

- Więźlak W., Elmrych-Bocheńska J., Zieliński J.: Odzież: budowa, własności i produkcja. Wydawnictwo Naukowe Instytutu Technologii Eksploatacji – PIB, Radom 2009.

Zasoby internetowe [dostęp: 31.03.2019]:

- Barometr zawodów 2019. Raport podsumowujący badania w Polsce: https://barometrzawodow.pl/userfiles/Barometr/2019/raport_ogolnopolski_pl.pdf
- Baza danych standardów kwalifikacji/kompetencji zawodowych i modułowych programów szkoleń: ftp://kwalifikacje.praca.gov.pl
- Informator o egzaminie potwierdzającym kwalifikacje w zawodzie (kształcenie według podstawy programowej z 2017 r.) krawiec 75310: https://cke.gov.pl/images/_EGZAMIN_ZAWODOWY/informatory/formula_2017/753105.pdf
- Informator o egzaminie potwierdzającym kwalifikacje w zawodzie (kształcenie według podstawy programowej z 2017 r.) technik przemysłu mody 311941: https://cke.gov.pl/images/_EGZAMIN_ZAWODOWY/informatory/formula_2017/311941.pdf: https://www.cke.edu.pl/images/_EGZAMIN_ZAWODOWY/informatory/formula_2017/311941.pdf
- Kwalifikacji rynkowa „Krawiec – dyplom mistrzowski" w ZRK: https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl/frontend/index.php?r=kwalifikacja%2Fview&id=12650
- Stowarzyszenie Włókienników Polskich http://www.swp-zg.pl/
- Instytut Włókiennictwa http://iw.lodz.pl/
- Europejski Portal Integracji i Rozwoju http://europejskiportal.eu/gospodarka-oparta-na-wiedzy
- Portal Asystent BHP: https://asystentbhp.pl
- Projekt Zintegrowany System Kwalifikacji: http://kwalifikacje.edu.pl
- Prognozy zapotrzebowania na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego na krajowym i wojewódzkim rynku pracy: http://monitorpolski.gov.pl/mp/2019/276/M2019000027601.pdf
- Standardy orzecznictwa lekarskiego ZUS: http://www.zus.pl/lekarze/publikacje/standardy-orzecznictwa-lekarskiego-zus
- Wyszukiwarka opisów zawodów: http://psz.praca.gov.pl/rynek-pracy/bazy-danych/klasyfikacja-zawodow-i-specjalnosci/wyszukiwarka-opisow-zawodow
- Związek Rzemiosła Polskiego – Wykaz standardów egzaminacyjnych: https://zrp.pl/dzialalnosc-zrp/oswiata-zawodowa/egzaminy/standardy-egzaminacyjne/wykaz-standardow-egzaminacyjnych

7. SŁOWNIK POJĘĆ

7.1. Definicje powiązane z opisem informacji o zawodzie (zawodoznawcze)

Nazwa pojęcia	Definicja pojęcia
Awans zawodowy	Wyróżnia się dwa podstawowe rodzaje awansu – pionowy oraz poziomy. Awans pionowy oznacza zmianę stanowiska na wyższe w hierarchii przedsiębiorstwa/organizacji oraz przyznanie wyższego wynagrodzenia i poszerzenie uprawnień, np. awans polegający na osiągnięciu wyższego stopnia wymagań formalnych w policji, w wojsku, mianowanie na wyższy stopień – awans nauczycielski. Awans poziomy oznacza zmianę stanowiska niepociągającą za sobą zmiany pozycji pracownika w hierarchii firmy, np. objęcie dodatkowego stanowiska przez pracownika, powierzenie nowych zadań, rozszerzenie uprawnień i zakresu podejmowanych decyzji.
Czynności zawodowe	Są to działania podejmowane w ramach zadania zawodowego i dające efekt w postaci realizacji celu przewidzianego w zadaniu zawodowym.
Edukacja formalna	Kształcenie realizowane przez publiczne i niepubliczne szkoły oraz inne podmioty systemu oświaty, uczelnie oraz inne podmioty systemu szkolnictwa wyższego w ramach programów, które prowadzą do uzyskania kwalifikacji pełnych oraz kwalifikacji nadawanych po ukończeniu studiów podyplomowych (zgodnie z ustawą Prawo o szkolnictwie wyższym) albo kwalifikacje w zawodzie (zgodnie z przepisami oświatowymi).

Edukacja pozaformalna	Kształcenie i szkolenie realizowane w ramach programów, które nie prowadzą do uzyskania kwalifikacji pełnych lub kwalifikacji właściwych dla edukacji formalnej.
Efekty uczenia się	Wiedza, umiejętności oraz kompetencje społeczne nabyte w procesie uczenia się (w ramach edukacji formalnej, edukacji pozaformalnej lub poprzez uczenie się nieformalne).
Europejskie Ramy Kwalifikacji (ERK)	Przyjęta w Unii Europejskiej struktura i opis poziomów kwalifikacji umożliwiająca porównanie kwalifikacji uzyskiwanych w różnych państwach. W ERK wyróżniono 8 poziomów kwalifikacji opisywanych za pomocą efektów uczenia się (wiedza, umiejętności i kompetencje). ERK stanowi układ odniesienia do krajowych ram kwalifikacji, w tym do PRK.
Kody niepełnosprawności	Są symbolami rodzaju schorzenia, które ma decydujący wpływ na to, do jakich prac osoba niepełnosprawna może być kierowana, a do jakich nie powinna ze względu na jej zdrowie i skuteczność pracy na danym stanowisku. Podstawowe kody niepełnosprawności: 01-U upośledzenie umysłowe, 02-P choroby psychiczne, 03-L zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu, 04-O choroby narządu wzroku, 05-R upośledzenie narządu ruchu, 06-E epilepsja, 07-S choroby układu oddechowego i krążenia, 08-T choroby układu pokarmowego, 09-M choroby układu moczowo-płciowego, 10-N choroby neurologiczne, 11-I inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego, 12-C całościowe zaburzenia rozwojowe.
Kompetencje społeczne	Jest to rozwinięta w toku uczenia się zdolność kształtowania własnego rozwoju oraz autonomicznego i odpowiedzialnego uczestniczenia w życiu zawodowym i społecznym, z uwzględnieniem etycznego kontekstu własnego postępowania.
Kompetencje kluczowe	Są to kompetencje (połączenie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych) integracji społecznej i zatrudnienia potrzebne w życiu zawodowym i pozazawodowym oraz do bycia aktywnym obywatelem. Na potrzeby opracowania informacji o zawodach wyróżniono 9 kompetencji, które zostały wybrane i pogrupowane ze zbioru 15 kompetencji kluczowych wyodrębnionych w Międzynarodowym Badaniu Kompetencji Osób Dorosłych – Projekt PIAAC prowadzonym cyklicznie przez OECD.
Kompetencja zawodowa	Jest to układ wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych niezbędnych do wykonywania, w ramach wydzielonego zakresu pracy w zawodzie zestawu zadań zawodowych. Posiadanie jednej lub kilku kompetencji zawodowych powinno umożliwić zatrudnienie na co najmniej jednym stanowisku pracy w zawodzie.
Kwalifikacja	Oznacza zestaw efektów uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych nabytych w edukacji formalnej, edukacji pozaformalnej lub poprzez uczenie się nieformalne, zgodnych z ustalonymi dla danej kwalifikacji wymaganiami, których osiągnięcie zostało sprawdzone w procesie walidacji oraz formalnie potwierdzone przez uprawniony podmiot certyfikujący. W Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji wyodrębniono 4 rodzaje kwalifikacji: pełne, cząstkowe, rynkowe i uregulowane.
Polska Rama Kwalifikacji (PRK)	Opis ośmiu wyodrębnionych w Polsce poziomów kwalifikacji odpowiadających odpowiednim poziomom Europejskich Ram Kwalifikacji sformułowany za pomocą ogólnych charakterystyk efektów uczenia się dla kwalifikacji na poszczególnych poziomach ujętych w kategoriach wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.
Potwierdzanie kompetencji	Jest to proces polegający na sprawdzeniu, czy kompetencje wymagane dla danej kwalifikacji zostały osiągnięte. Terminy o podobnym znaczeniu: „walidacja", „egzaminowanie". Proces ten prowadzi do certyfikacji – wydania przez upoważnioną instytucję „dyplomu", „świadectwa", „certyfikatu".
Sektorowa Rama Kwalifikacji (SRK)	Opis poziomów kwalifikacji funkcjonujących w danym sektorze lub branży; poziomy Sektorowych Ram Kwalifikacji odpowiadają odpowiednim poziomom Polskiej Ramy Kwalifikacji.
Sprawności sensomotoryczne	Są to sprawności związane z funkcjonowaniem narządów zmysłów (wzroku, słuchu, smaku, powonienia, dotyku) oraz narządu ruchu (sprawność rąk, precyzja ruchów rąk, sprawność nóg, koordynacja wzrokowo-ruchowa itp.).

Stanowisko pracy	Jest to miejsce pracy w strukturze organizacyjnej, np. przedsiębiorstwa, instytucji, organizacji, w ramach którego pracownik wykonuje zadania zawodowe stale lub okresowo. Do prawidłowego wykonywania zadań na danym stanowisku pracy konieczne jest posiadanie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych właściwych dla kompetencji zawodowych wyodrębnionych w zawodzie.
Tytuł zawodowy	Jest przyznawany osobie, która udowodniła, że posiada określony zasób wiedzy i umiejętności potrzebny do wykonywania danego zawodu. W niektórych grupach zawodowych (technicy, lekarze, rzemieślnicy) istnieją ustawowo zadekretowane nazwy i hierarchie tych tytułów, podczas gdy w innych nie ma takich systemów. Przykładowo tytuły zawodowe uzyskiwane w szkołach i placówkach oświaty to: robotnik wykwalifikowany i technik, w rzemiośle: uczeń, czeladnik, mistrz, w kulturze fizycznej: trener, instruktor, menedżer sportu.
Umiejętności	Jest to przyswojona w procesie uczenia się zdolność do wykonywania zadań i rozwiązywania problemów właściwych dla dziedziny uczenia się lub działalności zawodowej.
Uprawnienia zawodowe	Oznaczają posiadanie prawa do wykonywania czynności zawodowych (zawodu), do których dostęp jest ograniczony poprzez przepisy prawne przewidujące konieczność posiadania odpowiedniego wykształcenia, spełnienia wymagań kwalifikacyjnych lub innych dodatkowych wymagań.
Uczenie się nieformalne	Uzyskiwanie efektów uczenia się poprzez różnego rodzaju aktywność poza edukacją formalną i edukacją pozaformalną, w tym poprzez samouczenie się i doświadczenie uzyskane w pracy.
Walidacja	Oznacza sprawdzenie, czy osoba ubiegająca się o nadanie określonej kwalifikacji, niezależnie od sposobu uczenia się (edukacja formalna, pozaformalna i uczenie się nieformalne) tej osoby, osiągnęła wyodrębnioną część lub całość efektów uczenia się wymaganych dla tej kwalifikacji.
Wiedza	Jest to zbiór opisów obiektów i faktów, zasad, teorii oraz praktyk przyswojonych w procesie uczenia się, odnoszących się do dziedziny uczenia się lub działalności zawodowej.
Wykształcenie	Oznacza rezultat procesu kształcenia w zakresie ogólnym i specjalistycznym charakteryzowany na podstawie: – poziomu wykształcenia odpowiadającego poziomowi ukończonej szkoły (np. wykształcenie: podstawowe, gimnazjalne, ponadpodstawowe, ponadgimnazjalne, czeladnicze, policealne, wyższe (pierwszy, drugi i trzeci stopień), – profilu wykształcenia (ukończonej szkoły) lub dziedziny wykształcenia (kierunek lub kierunek i specjalność ukończonej szkoły wyższej lub wyższej szkoły zawodowej).
Zadanie zawodowe	Jest to logiczny wycinek lub etap pracy w ramach zawodu o wyraźnie określonym początku i końcu wykonywany na stanowisku pracy. Na zadanie zawodowe składa się układ czynności zawodowych powiązanych jednym celem, kończący się określonym wytworem, usługą lub istotną decyzją. W wyniku podziału pracy każdy zawód różni się wykonywanymi zadaniami, na które składają się czynności zawodowe.
Zawód	Jest to zbiór zadań zawodowych wyodrębnionych w wyniku społecznego podziału pracy, wykonywanych przez poszczególne osoby i wymagających odpowiednich kwalifikacji i kompetencji (wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych), zdobytych w wyniku kształcenia lub praktyki. Wykonywanie zawodu stanowi źródło utrzymania.
Zintegrowany System Kwalifikacji (ZSK)	Wyodrębniona część Krajowego Systemu Kwalifikacji, w której obowiązują określone w ustawie standardy opisywania kwalifikacji oraz przypisywania poziomu Polskiej Ramy Kwalifikacji do kwalifikacji, zasady włączania kwalifikacji do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji i ich ewidencjonowania w Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji (ZRK), a także zasady i standardy certyfikowania kwalifikacji oraz zapewniania jakości nadawania kwalifikacji. Informacje o ZSK są dostępne pod adresem: https://www.kwalifikacje.gov.pl
Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji (ZRK)	Rejestr publiczny prowadzony w systemie teleinformatycznym ewidencjonujący kwalifikacje włączone do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji. Informacje o ZRK są dostępne pod adresem: https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl

7.2. Definicje związane z wykonywaniem zawodu (branżowe)

Lp.	Nazwa pojęcia	Definicja	Źródło
1	**Dodatki krawieckie**	Pomocnicze materiały odzieżowe i produkty stosowane przy szyciu odzieży. Dzielą się na krojone (np. podszewki, materiały usztywniające i wzmacniające) i niekrojone (np. produkty gotowe wymagające tylko przyszycia do elementu lub gotowego wyrobu odzieżowego).	Parafianowicz Z.: Szkolny słownik odzieżowy. WSiP, Warszawa 1992
2	**Krajarka ręczna z nożem pionowym**	Urządzenie krojcze przeznaczone do wycinania wykrojów wyrobu odzieżowego z sekcji oraz oznaczania zewnętrznych punktów spotkań; urządzenie kierowane jest ruchem rąk.	Jurek S.: Krawiectwo. PWSZ, Wrocław 1994
3	**Krajarka ręczna z nożem tarczowym**	Urządzenie krojcze, w którym elementem tnącym jest obracająca się tarcza (okrągła lub wielokątna). Używane do rozkroju nakładów na sekcje oraz do wykrawania elementów bez wewnętrznych wcięć i zaokrągleń; urządzenie kierowane jest ruchem rąk.	Białczak B.: Maszyny i urządzenia w przemyśle odzieżowym. WSiP, Warszawa 1997
4	**Krajarka taśmowa stacjonarna**	Maszyna krajcza przeznaczona do wycinania wykrojów z sekcji wszystkich rodzajów materiałów włókienniczych ułożonych warstwami w nakład oraz do oznaczania zewnętrznych punktów na wykrojach. Elementem tnącym jest nóż taśmowy. Podzielony nakład prowadzony jest ręczne.	Jurek S.: Krawiectwo. PWSZ, Wrocław 1994
5	**Krój bezkontaktowy**	Rozkrój, w których linię cięcia otrzymuje się przez działanie promieniem lasera, strumieniem plazmy, strumieniem wody czy reakcji chemicznych.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: http://www.profesor.pl/mat/pd4/pd4_m_piosik_040528.pdf [dostęp: 31.03.2019]
6	**Materiały włókiennicze**	Płaskie wyroby włókiennicze wykonane z nitek np.: tkaniny, dzianiny i wyroby plecione oraz wyroby otrzymane innymi technikami np.: włókniny, przędziny i inne.	Idryjan-Pajor J.: Materiałoznawstwo odzieżowe. Oświatowiec SOP, Toruń 2018
7	**Nacinarka**	Narzędzie służące do oznaczania na szablonach odzieżowych punktów montażowych i dodatków na szwy i podwinięcia.	Krawiectwo technologia. WSiP, Warszawa 1999
8	**Papier termo**	Papier jednostronnie pokryty klejem z wydrukiem, układ szablonów wykonany na ploterze i przyklejany na ostatnią warstwę nakładu.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/papier;3954055.html [dostęp: 31.03.2019]
9	**Półautomatyczne urządzenie do tworzenia nakładu**	Urządzenie składa się ze stołu modułowego, urządzenia warstwującego ze wspornikami, na których zawiesza się bele materiału oraz listwy dociskającej warstwy nakładu i noża tarczowego.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: https://www.szwalnia.pl/abc-szwalni/maszyny-przemyslowe/wyposazenie-krojowni-automatyczna-krojownia [dostęp: 31.03.2019]
10	**Punkty spotkań**	Punkty spotkań wewnętrzne – oznaczenia miejsc naszycia kieszeni, guzików wykonania dziurek czy zaszewek. Punkty spotkań zewnętrzne (punkty montażowe) – punkty położone na linii krawędzi wykroju służące do zaznaczania miejsc łączenia krawędzi dwóch lub więcej wykrojów .	Parafianowicz Z.: Szkolny słownik odzieżowy. WSiP, Warszawa 1992

11	**Stół modułowy do warstwowania**	Zespół stołów, które składają się z powtarzalnych segmentów o długości 1,2 m. Długość stołu może być dowolną wielokrotnością długości segmentu; na nim montuje się warstwowarki ręczne jak i zautomatyzowane.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: https://www.szwalnia.pl/abc-szwalni/maszyny-przemyslowe/wyposazenie-krojowni-automatyczna-krojownia/ [dostęp: 31.03.2019]
12	**Szablon**	Wzornik wykonany z papieru lub tworzywa naturalnej wielkości, służący do sporządzania układu szablonów i sprawdzania kształtu wykrojów. Zawiera dodatki na szwy i podwinięcia oraz punkty spotkań.	Parafianowicz Z.: Szkolny słownik odzieżowy. WSiP, Warszawa 1992
13	**Urządzenie pomocnicze do cięcia materiałów włókienniczych w kratę i pasy**	Laserowe markery świetlne emitujące światło punktowe, liniowo-proste lub liniowo-krzyżowe.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: https://www.szwalnia.pl/abc-szwalni/maszyny-przemyslowe/wyposazenie-krojowni-automatyczna-krojownia [dostęp: 31.03.2019]
14	**Warstwowanie**	Układanie warstw materiałów odzieżowych o jednakowej szerokości, przeznaczonych do rozkroju. Są dwa sposoby warstwowania: złożony (prawa strona do wewnątrz) i rozłożony (prawą stroną do dołu).	Parafianowicz Z.: Szkolny słownik odzieżowy. WSiP, Warszawa 1992
15	**Warstwowarka**	Urządzenie do układania warstw materiału odzieżowego o jednakowej szerokości i długości, sterowane ręcznie lub mechanicznie; podczas tworzenia nakładu odcina się z beli żądaną długość i układa warstwy jedna na drugiej. Potoczne nazwy warstwowarki to lagowarka, układarka.	Krawiectwo technologia. WSiP, Warszawa 1999
16	**Wykroje**	Elementy wyrobów odzieżowych powstałe po odrysowaniu szablonów na wierzchniej warstwie nakładu i ich wycięciu. Zawierają punkty spotkań. Są znakowane, numerowane i etykietowane	Parafianowicz Z.: Szkolny słownik odzieżowy. WSiP, Warszawa 1992
17	**Wyroby plecione**	Wyroby utworzone z nitek, które przeplatają się, tworząc regularne sześciokątne oczka (tiule), lub w których na ażurowym tle występuje wyraźny gęsty ornament (koronki).	Idryjan-Pajor J.: Materiałoznawstwo odzieżowe. Oświatowiec SOP, Toruń 2018

www.psz.praca.gov.pl

ZASTOSOWANIE INFORMACJI O ZAWODACH

Wsparcie dla pracowników i klientów instytucji rynku pracy w zakresie:

- skutecznego podejmowania decyzji dotyczących wyboru zawodu, pracy/zatrudnienia,
- nabywania nowych lub rozszerzania już posiadanych kompetencji zawodowych,
- zmiany kwalifikacji zawodowych zgodnie z potrzebami rynku pracy,
- dopasowywania treści szkoleń kontraktowanych przez urzędy pracy do potrzeb rynku pracy.

Wsparcie dla różnych grup interesariuszy w zakresie:

- poradnictwa i doradztwa zawodowego,
- tworzenia i aktualizacji ofert szkoleniowych dla rynku pracy,
- dostosowania oferty kształcenia zawodowego do wymagań rynku pracy,
- tworzenia i aktualizacji opisów stanowisk pracy,
- przygotowania lub aktualizacji opisu kwalifikacji rynkowych wprowadzanych do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji.

ISBN 978-83-7789-495-8 [891]